

12.8.2026

**Kontioniemen koulun
lääkehoitosuunnitelma**

1. Yleistä

Tämä lääkehoitosuunnitelma perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen laatimaan ”Turvallinen lääkehoito - Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa” (THL 14/2015) oppaaseen sekä Siun Soten perusopetuksen lääkehoitosuunnitelmaan.

THL:n oppaassa on suositukset myös sellaisia toimintayksiköitä varten, joiden perustehtävään lääkehoidon toteuttaminen ei kuulu, mutta joissa saatetaan joutua toteuttamaan lääkehoitoa. **Tällaisia yksiköitä ovat esimerkiksi koulut.**

Tässä lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan Kontioniemen koulun lääkehoidon prosessit ja siihen kuuluvat käytännön toimintaa koskevat ohjeet.

2. Lääkehoidon toteuttaminen Kontioniemen koulussa

2.1 Lääkehoidon tarpeet ja toteuttamistavat

Pitkäaikaissairaiden oppilaiden hoidon kokonaisvastuu on terveydenhuollolla. Huoltajien, henkilöstön ja oppilaan hoidosta vastaavan lääkärin (tai lääkärin valtuuttaman muun terveydenhuollon ammattihenkilön) kanssa sovitut asiat kirjataan oppilaan lääkehoitosuunnitelmaan, joka käydään läpi koko henkilöstön kanssa. Samalla sovitaan myös siitä, kuka vastaa oppilaan

lääkehoidon toteutuksesta (esim. kuka henkilökunnasta mittaa verensokerin ja ruoka-annokset ja hoitaa insuliinin annostelun) ja kuka on hänen varahenkilönsä. Kuitenkin koko henkilöstö perehdytetään kaikkien pitkäaikaista lääkehoitoa tarvitsevien oppilaiden yksilölliseen lääkehoitoon.

Oppilaille ei pääsääntöisesti anneta päivän aikana muita kuin välttämättömiä lääkkeitä.

Oppilasta hoitava lääkäri vastaa oppilaan lääkehoidosta ja ensisijaisesti oppilaan lääkehoito toteutetaan kotona. Koulussa voidaan antaa lääkärin määräämät lääkkeet, jotka on määrätty jatkuvaan käyttöön ja joiden annosteluajaksi on määrätty päiväaika tai lääkkeitä ei voida muuna aikana antaa, esim. astmaan liittyvä hengenahdistus tai diabetes.

Perusopetuksessa toteutetaan:

- välitöntä hoitoa vaativat (anafylaksia, hypoglykemia, kouristukset),
- satunnaisia oireita lievittävät (astma) ja
- pitkäaikaissairauden hoitotoimenpiteet (diabetes, astma, epilepsia, vaikeat allergiat).

2.2 Oppilaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma

Oppilaskohtainen lääkehoitosuunnitelma tulee laatia ennen oppilaan hoidon aloitusta tai välittömästi hoidon alussa. Se tehdään yhteistyössä oppilaan

huoltajien, koulun henkilökunnan ja tarvittaessa oppilasta hoitavan terveydenhuollon henkilökunnan kanssa.

Suunnitelmassa tulee olla riittävän tarkasti selvillä oppilaan sekä huoltajien tiedot, lääkkeen antoon liittyvät toimenpiteet ja annettavan lääkkeen tiedot. Mikäli lääke tuodaan dosetissa, kirjataan tieto oppilaan lääkehoitosuunnitelmaan. Tällöin lääkkeen jakaminen ja jaetun lääkkeen oikeellisuus on huoltajan vastuulla. Oppilaskohtainen lääkehoitosuunnitelma päivitetään tarvittaessa ja aina lääkeannoksen tai lääkkeen muuttuessa.

3. Lääkärin, huoltajien ja henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako

Lääkehoitoa toteuttava tai siihen osallistuva työntekijä vastaa aina omasta toiminnastaan ja siitä, että hän toteuttaa lääkehoitoa oppilaan lääkemääräyksen ja työyksikön lääkehoitosuunnitelman mukaisesti. Lääkkeen antaja vastaa siitä, että hän tietää mitä, miten, miksi ja kenelle lääkettä annetaan.

3.1 Oppilaan lääkehoidosta vastaava lääkäri

Oppilasta hoitava lääkäri vastaa aina lääkkeen määräämisestä ja oppilaan lääkehoidon kokonaisuudesta. Lääkäri vastaa hoidon tarpeen

arvioinnista, lääkehoidon ohjauksesta sekä neuvonnasta omalta osaltaan ja lääkehoidon vaikuttavuuden arvioinnista.

3.2 Oppilaan huoltaja

- Vastaavat yhteistyössä koulun henkilöstön kanssa oppilaan yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman laatimisesta.
- Vastaavat omalta osaltaan henkilöstön riittävästä perehdyttämisestä oppilaan terveydentilaan ja lääkehoitoon.
- Vastaavat oppilaan yksilöllisen lääkkeen toimittamisesta alkuperäispakkauksessaan tai dosetissa. Mikäli lääke tuodaan dosetissa, vastuu lääkkeen oikeellisuudesta on huoltajilla.
- Vastaavat lääkärin määräämässä oppilaan lääkityksessä tapahtuneesta muutoksesta tiedottamisesta henkilöstölle.

3.3 Yksikön esihenkilö

- Vastaa siitä, että oppilaan koulupäivän aikana on riittävästi osaavaa henkilöstöä paikalla
- Vastaa siitä, että työntekijälle annetaan sellaisia tehtäviä, joihin hänen tietonsa ja taitonsa riittävät.
- Huolehtii, että yksikössä on nimetty lääkehoitovastaava, joka huolehtii muiden työntekijöiden perehdyttämisen oppilaan lääkehoitoon. Kontioniemen koulussa lääkehoitovastaava on Arja Viitanen.
- Vastaa siitä, että yksikössä on oppilaiden lääkkeiden ja lääkehoitoon liittyvien asiakirjojen säilyttämistä varten lukollinen kaappi

3.4 Lääkehoitovastaava (Kontioniemen koulussa Arja Viitanen)

- Huolehtii ensisijaisesti oppilaiden lääkitykseen liittyvistä asioista
- Perehdyttää muut työntekijät lääkehoitoasioista ja ilmoittaa oppilaiden lääkehoitoon liittyvistä muutoksista

3.5 Henkilöstö

- Laatii yhdessä huoltajien kanssa oppilaan yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman
- Vastaa oppilaiden yksilökohtaisten lääkehoitosuunnitelmien toteutumisesta.
- Kirjaa yhteisesti sovitulla tavalla antamansa lääkkeet lääkkeen antolomakkeeseen.
- Huolehtii tarvittaessa retkille yms. lähtiessä mukaan oppilaan mahdollisen lääkityksen.

4. Osaamisen varmistaminen ja sen ylläpito

Lääkehoitoa toteuttavalla henkilöstöllä tulee olla tarvittava osaaminen ja riittävä lisäkoulutus sekä tarvittava osaaminen pistoshoitoon kuten insuliinin anto. Lääkelupa on voimassa 5 vuotta tentin hyväksytystä suorittamispäivämäärästä.

4.1 Lääkelupien suorittaminen

Pohjois-Karjalan kuntien esi-/perusopetuksen lääkehoitoa toteuttavan henkilöstön on mahdollista suorittaa Awanic Oy:n LOVE (lääkehoidon osaaminen verkossa) -tiimin tuottama lääkehoidon MiniLAS-verkkokurssi maksutta Siun soten LOVE-koulutusympäristössä. Kurssi on tarkoitettu lääkehoidon lisäkoulutukseksi ja/tai osaamisen varmistamiseksi oppilaiden tai nuorten lääkehoitoa toteuttavalle henkilöstölle.

Lääkelupa-asiakirjana toimii tenttitodistus.

Kontioniemen koulussa lääkekoulutuksen ovat suorittaneet keväällä 2026 Arja Viitanen ja Kaisu Purtola.

4.2 Vaativa lääkehoito

Vaativalla lääkehoidolla tarkoitetaan esim. luonnollista tietä annettavia PKV- ja N-lääkkeitä sekä injektioina annettavia lääkkeitä. Pitkäaikaisesti sairaan oppilaan vaativamman lääkehoidon toteuttamiseksi (esimerkiksi insuliinin pistäminen diabeetikko-oppilaalle) perusopetuksen työntekijä tarvitsee oppilas- ja lääkehoitokohtaisen lääkehoitoluvan, joka edellyttää perehdytyksen ja lisäkoulutuksen lisäksi osaamisen varmistamista näytöin. Insuliinihoidon perehdytyksen antaa erikoissairaanhoidon yksikössä työskentelevä laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö (Oppilaidenkeskuksen kuntoutusohjaaja), joka ottaa vastaan myös näytöt ihon alle pistettävästä insuliinista. Annettu perehdytys ja pistosopetus, sekä työntekijän antamat näytöt tulee dokumentoida. Kontioniemen koulussa perehdytyksen on saanut Arja Viitanen. Varahenkilönä toimii Karita Sotti.

4.3 Anafylaksian hoito

Anafylaksia on hengenvaarallinen, äkillinen ja nopeasti etenevä koko elimistön allerginen yleisreaktio, joka vaatii välitöntä hoitoa. Adrenaliini-injektori (Epipen, Epipen Jr) on tarkoitettu maallikkokäyttöön. Anafylaksiassa adrenaliini on hengen peoppilastava hoito, jota ei tule epäröidä antaa. Adrenaali-injektorin käyttö ei edellytä kirjallista lupaa ja näyttöä.

5. Lääkkeiden säilytys

- adhd-lääkkeet lukitussa kaapissa
- epipen-kynät helposti saatavilla
- Glugagen jääkaapissa

Liitteet:

Hengitystieallergiat ja atooppinen ihottuma

Hengitystieallergiasta kärsivä lapsi ei tarvitse perusopetuksessa erityistoimenpiteitä eikä perusopetuksessa tehdä tavallisten hygieniatoimenpiteiden lisäksi erityistä allergiasaneerausta. Monissa perheissä on lemmikkieläimiä ja allergeeneja tarttuu vaatteisiin. Vaatteita ei tarvitse vaihtaa tai puhdistaa perusopetukseen tullessa.

- ▶ Allergisesta nuhasta kärsivät lapset saavat lääkkeensä (antihistamiini, nenäsumute ja silmätipat) kotona.
- ▶ Atooppista ihottumaa hoidetaan päivittäisellä rasvauksella, joka toteutetaan pääsääntöisesti kotona.

Astma

- ▶ Pääsääntö on, että akuutista hengenahdistuksesta kärsivää lasta ei viedä kouluun.

Astmalääkkeen antaminen perusopetuksessa on poikkeus. Suurin osa lasten akuutista astmaoireilusta liittyy hengitystieinfektioihin, jolloin lapsi hoidetaan kotona.

- ▶ Astmaa sairastava lapsi alkaa joskus oireilla esimerkiksi retkellä hevostallille tai peleissä ja leikeissä. Tällaisissa tilanteissa oireilevilla lapsilla on mukana keuhkoputkia avaava lääke; esikoulu- kouluiästä lähtien lapsilla jauheinhalaattori (esim. Buventol Easyhaler®). Vanhempien tehtävänä on opastaa perusopetuksen henkilökunta lääkkeen käytössä. Isommat oppilaat voivat hallita lääkkeen itsenäisen käytön.

EPILEPSIAA SAIRASTAVAN LAPSEN LÄÄKEHOITO / PKKS

Aivojen normaali toiminta perustuu hermosolujen sähköiseen yhteydenpitoon.

Epileptinen kohtaus on aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka voi ilmetä tajunnan, liikkeiden, aistitoimintojen tai tahdosta riippumattomien toimintojen häiriönä. Se, missä paikassa aivoja kohtauspesäke on, vaikuttaa kohtauksen oireiden ilmenemiseen.

Epilepsian hoidon ja seurannan tavoitteena on kohtauksettomuus. Tähän pyritään lääkehoidolla huomioiden lääkkeen sivuvaikutusten minimointi.

Hoitoon ja seurantaan kuuluvat kontrollikäynnit lastenneurologian poliklinikalla sekä säännölliset laboratoriotutkimukset lääkeainepitoisuuksineen.

Säännöllisesti otettu lääke, riittävä lepo ja säännölliset ruokailut tulisi huomioida lapsen arjessa. Mikäli on tiedossa kohtaukselle altistavia tekijöitä, pyritään niiden minimointiin.

Tärkeää on seurata mahdollisia epilepsian kohtausoireita ns.

kohtauskirjanpidolla. Kotona ja koulussa merkitään muistiin epäilyttävät oireet sekä kohtaukset. Kirjataan milloin, missä tilanteessa ja millaisia oireita esiintyi sekä kesto. Myös lapsen vointi oireen jälkeen olisi hyvä kirjata.

Kohtauksen aikana on tärkeää pysyä rauhallisena. Älä estä kouristusliikkeitä, mutta huolehdi, ettei lapsi kolhi itseään. Turvaa lapsen hengitys asettamalla hänet kylkiasentoon ja avaamalla mahdollisesti kiristävät vaatteet. Mikäli

kohtaus alkaa rajuna tai kestää yli 2 (5) minuuttia tai toistuu, anna tarvittava lapselle määrätty ensiapulääke annetun ohjeen mukaan, joko peräruiskeena tai posken limakalvolle. Mikäli kohtaus jatkuu, soita ambulanssi 112. Ilmoita vanhemmille tilanteesta ja huomioi lapsen mahdollinen jälkiväsymys.

DIABETESTA SAIRASTAVAN LAPSEN LÄÄKEHOITO

Diabeteksen hoidossa on sovittava yhteen insuliinin, ruuan ja liikunnan vaikutus verensokereihin. Verensokerin säännöllinen mittaaminen auttaa hyvän sokeritasapainon saavuttamisessa ja ylläpitämisessä

Perusopetuksen ja kodin yhteistyö

Hyvä yhteistyö luo edellytykset lapsen hyvinvoinnille perusopetuksessa. Koska diabetes on yksilöllinen sairaus, hoidon suunnittelussa korostetaan niitä asioita, jotka ovat juuri kyseiselle lapselle merkittäviä. Vastuualueista sovitaan yhdessä, ja sovitut asiat kirjataan lapsen yksilölliseen

lääkehoitosuunnitelmaan. On tärkeää, että yhteistyö kodin, koulun ja hoitopaikan välillä jatkuu koko kouluajan, niin ala- kuin yläkoulussakin.

Perusopetuksessa lapsen diabeteksen hoidosta vastaavat aikuiset ja lapsi oman ikätasonsa ja taitojensa mukaisesti. Vanhemmat huolehtivat hoitovälineiden hankkimisesta perusopetukseen ja kertovat, milloin ja missä tilanteissa verensokeria mitataan. Ateriainsuliini annostellaan yksilöllisesti lapsen yksilöllisen lääkitysohjeen mukaisesti.

Kun perusasiat diabeteksestä ja sen hoidosta ovat perusopetuksen henkilökunnan tiedossa ja kun tehtäväjako ja vastuut henkilökunnan kesken ovat selkeät, kaikki osapuolet voivat tuntea olonsa turvalliseksi.

Koska henkilökunnalla tulee olla tietyt valmiudet toteuttaa hoitoa, lapsen hoitojärjestelyt tulee aloittaa hyvissä ajoin ennen perusopetuksen alkua. On hyvä pitää tarvittaessa yhteistyöpalaveri, jossa ovat mukana lapsen vanhemmat, diabeteshoitaja, mahdollisesti ravitsemusterapeutti sekä lapsen hoidosta ja ruokailusta vastaavat henkilöt perusopetuksessa. Tarvittaessa yhteistyöpalaveri kannattaa järjestää mahdollisimman pian myös sellaisissa tilanteissa, kun perusopetuksessa jo oleva lapsi sairastuu diabetekseen tai vaihtaa koulua. Asioiden sujuminen on varmistettava aina työntekijöiden vaihtuessa.

Perusopetuksessa kannattaa sopia siitä, kuka vastaa ruokailuun liittyvistä asioista, verensokerin seurannasta ja insuliinin pistämisestä ja kuka toimii yhteyshenkilönä kodin ja perusopetuksen välillä, ilmoittaa mahdollisista muutoksista, retkistä ja hoidon sujumisesta.

Diabetes on yksilöllinen sairaus, mikä on tärkeä muistaa!

Matala verensokeri

Ohjeet matalan verensokerin ja sokin hoitoon on oltava perusopetuksessa tiedossa.

Matalasta verensokerista on kyse, kun verensokeri on alle 4 mmol/l.

Ensiapu

Jos on kyse liian matalasta verensokerista, diabeetikon on HETI saatava jotakin nopeasti verensokeria kohottavaa juotavaa tai syötävää, esimerkiksi jokin seuraavista

annoksista:

- lasillinen tuoremehua tai sokeripitoista virvoitusjuomaa/mehua tai mehutetra
- 4 – 6 palaa rypälesokeria (Siripiri, Dexal) tai tavallista sokeria
- hedelmä
- sokeripitoisia makeisia tai rusinoita
- sokeripitoinen jogurtti tai jäätelö
- lasillinen maitoa

Jos oireet eivät mene ohi 5 – 10 minuutissa tai mittauksella todetaan, että verensokeri on edelleen liian matala, annetaan toinen samansuuruinen annos.

TAJUTTOMUUS ELI SOKKI

Jos on epävarmaa, pystyykö lapsi nielemään tai lapsi on tajuton, hänelle ei saa antaa juotavaa tai syötävää tukehtumisvaaran vuoksi. Paras toimintatapa tällöin on laittaa lapsi kylkiasentoon ja sivellä siirappia tai hunajaa posken limakalvoille. Jos tilanne pitkittyy verensokeri saattaa laskea niin alas, että se

johtaa tajuttomuuteen eli sokkiin. Sokkiin saattaa liittyä myös kouristuksia.

Tällöin tehokas ensiapu on glukagonipistos (Glucagen ½ ampullia). Glukagoni on hormoni, joka vapauttaa maksasta sokeria verenkiertoon. Vanhempien kanssa sovitaan glukagonin käytöstä etukäteen, ja he toimittavat sen hoitopaikkaan.

Sokkitapauksissa paikalle on soitettava ambulanssi (112) ja lapsen vanhempiin on otettava heti yhteys.

Insuliinin pistolupa Siun soten alueella: Insuliinin pistosohjauksen voi saada lasten- ja nuortentautien poliklinikalta, lasten ja nuortentautien osastolta 10A, diabeteshoitajalta tai lastenklinikan kuntoutusohjaajalta.

Ohjauksen ja pistosopetuksen antanut henkilö allekirjoittaa: Lupa insuliinipistosta varten – kaavakkeen, jonka ohjaukseen tuleva henkilö tuo tullessaan. Perusopetuksen henkilökunta huolehtii pistoslupakaavakkeen toimittamisen eteenpäin pistosluvan saamista varten.

Pistoslupa on voimassa viisi vuotta.